

Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej
Referat Badań i Ewaluacji
Opolskie Obserwatorium Terytorialne

ANALIZA DOSTĘPNOŚCI OPIEKI NAD DZIEĆMI DO LAT 3 W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM

Materiał opracowany dla potrzeb
Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa
Opolskiego na lata 2014-2020

Opolskie

Regionalne Obserwatorium
Terytorialne

Opole, marzec 2018 roku

Przygotowanie analizy:

Nikola Janusek-Krysińska
Anna Kuźnik
Dorota Matuszewska
Karina Piziak
Jagoda Sokołowska – Kierownik Referatu

Pod kierunkiem:

Waldemara Zadki
Dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej i Przestrzennej

Wydawca:

Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej
Opolskie Obserwatorium Terytorialne
45-867 Opole, ul. Hallera 9
tel. +48 77 44 82 187, 44 82 188
fax. +48 77 44 82 166
rot@opolskie.pl
www.obserwatorium.opolskie.pl
www.rpo.opolskie.pl

Spis treści

Wstęp.....	4
I. Cel, zakres i przedmiot analizy	4
II. Uwagi metodyczne	6
III. Opieka nad dziećmi do lat 3 w województwie opolskim – na podstawie danych przekazanych przez gminy.....	6
IV. Podsumowanie	18
V. Załączniki	20

Wstęp

Analiza stanowi materiał pomocniczy dla uruchomienia konkursu w ramach Działania 7.6 (*Godzenie życia prywatnego i zawodowego*) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 (RPO WO 2014-2020) oraz realizacji projektów w tym zakresie.

Opracowanie analizy stanowi wymóg szczegółowo określony w *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020*¹, które wskazują, że *Instytucje Zarządzające RPO określają warunki i procedury realizacji projektów biorąc pod uwagę, iż projekty mające na celu upowszechnianie opieki nad dziećmi do lat 3 mogą obejmować tworzenie i utrzymanie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 na terenach, gdzie liczba dostępnych miejsc opieki jest niższa niż zidentyfikowane zapotrzebowanie na miejsca*.

Realizacja niniejszej analizy wpisuje się w działania analityczno-monitoringowe realizowane przez Opolskie Obserwatorium Terytorialne², działające na podstawie *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku* (SRWO 2020) oraz *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie*. Potrzeba opracowania niniejszej analizy została zgłoszona przez Instytucję Zarządzającą RPO WO 2014-2020 w ramach prac *Grupy Sterującej Ewaluacją i Monitoringiem*³, co znalazło swoje odzwierciedlenie w *Planie badań, analiz i ekspertyz Opolskiego Obserwatorium Terytorialnego na 2018 rok w zakresie rozwoju regionalnego województwa opolskiego*. Pierwsza analiza w tym zakresie zrealizowana została w 2016 roku.

I. Cel, zakres i przedmiot analizy

Analiza koncentruje się na przedstawieniu uwarunkowań i zróżnicowań przestrzennych w województwie opolskim dotyczących dostępności opieki nad dziećmi do lat 3 oraz prognoz w tym zakresie w 2020 roku

Niniejsze opracowanie pomoże w ukierunkowaniu wsparcia na obszary, na których liczba dostępnych miejsc w obrębie opieki nad dziećmi do lat 3 jest niższa niż zidentyfikowane zapotrzebowanie oraz umożliwi odpowiednie przygotowanie wniosków o dofinansowanie w ramach Działania 7.6 RPO WO 2014-2020. Wyniki analizy wykorzystane zostaną ponadto dla potrzeb monitorowania programu *Opolskie dla Rodziny*, a także w trakcie prac nad częścią diagnostyczną do *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2030 roku* oraz w *Analizie sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa opolskiego w obszarach oddziaływania EFS*.

Zakres analizy określony został przez Instytucję Zarządzającą RPO WO 2014-2020 i w szczególności prezentuje dane dotyczące:

- liczby instytucji opieki nad dziećmi do lat 3,
- liczby dzieci do lat 3 (roczniki 0-2 lata),
- liczby / odsetka dzieci objętych opieką do lat 3,

¹ Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020, MliR/H 2014-2020/23(1) /07/2015, Minister Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 22 lipca 2015 roku, s. 26.

² Opolskie Obserwatorium Terytorialne (OOT) - instrument stanowiący element krajowego systemu obserwatoriów terytorialnych, którego zadaniem jest monitoring interwencji publicznych w regionie oraz dostarczanie bieżących i usystematyzowanych informacji na temat rozwoju regionalnego.

³ Grupa Sterująca Ewaluacją i Monitoringiem (GSEiM) powołana została uchwałą nr 5177/2014 Zarządu Województwa Opolskiego z 16.06.2014 roku z póź. zm. Działania GSEiM koncentrują się na współpracy z Departamentem Polityki Regionalnej i Przestrzennej (Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego) w zakresie koordynacji procesu ewaluacji RPO WO 2014-2020 oraz procesu monitorowania polityk rozwoju.

- liczby dzieci objętych opieką do lat 3 na 1000 dzieci w wieku do lat 3,
- liczby dzieci oczekujących na miejsce opieki,
- prognozy liczby dzieci do lat 3 w 2020 roku,
- prognozy w zakresie zapotrzebowania na miejsca opieki w instytucjach opieki dla dzieci do lat 3 w 2020 roku.

Zgodnie z art. 2 Ustawy z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. 2011 nr 45 poz. 235, z późn. zm.) *opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 może być organizowana w formie żłobka lub klubu dziecięcego, a także sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianie⁴. W ramach opieki realizowane są funkcje: opiekuńcza, wychowawcza oraz edukacyjna. Opieka nad dzieckiem może być sprawowana do ukończenia roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3 rok życia lub w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym – 4 rok życia. W przypadku, gdy dziecko, które ukończyło 3 rok życia umieszczone jest w żłobku lub klubie dziecięcym albo jest objęte opieką sprawowaną przez dziennego opiekuna, rodzice tego dziecka są zobowiązani do złożenia podmiotowi prowadzącemu opiekę oświadczenia o przeszkodach w objęciu dziecka wychowaniem przedszkolnym. Opieka w żłobku jest sprawowana nad dziećmi w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia natomiast opieka w klubie dziecięcym od ukończenia 1 roku życia (art. 7 ustawy). Z kolei dzienny opiekun sprawuje opiekę nad dziećmi w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia (art. 36 ust. 2 ustawy).*

Przedmiotem niniejszej analizy jest opieka nad dziećmi do lat 3 organizowana w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych oraz opieka sprawowana przez dziennych opiekunów

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy *żłobki i kluby dziecięce mogą tworzyć i prowadzić gminy, jednostki samorządu terytorialnego oraz instytucje publiczne, osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. Natomiast dzienny opiekun może być zatrudniany przez podmioty, o których mowa w ww. art. 8 (z wyłączeniem osób fizycznych). Z kolei oddziałem żłobkowym jest jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych, prowadzonego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta⁵.*

Żłobkiem lub klubem dziecięcym jest każda jednostka organizacyjna (art. 8 ust. 3), natomiast dziennym opiekunem jest osoba fizyczna (art. 36 ust.1). Omawiane w niniejszej analizie formy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, zobowiązane są zgodnie z ww. ustawą, do realizacji następujących zadań:

- zapewnienie dziecku opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych;
- zagwarantowanie dziecku właściwej opieki pielęgnacyjnej oraz edukacyjnej⁶ z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka;
- prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych do wieku dziecka.

Ustawa precyzuje dodatkowo wymiar opieki w żłobku i klubie dziecięcym określając go jako – do 10 godzin dziennie względem każdego dziecka (art. 12 ust. 2 ustawy).

⁴ Opieka nad dziećmi do lat 3 sprawowana przez nianie została wyłączona z niniejszej analizy.

⁵ Definicja stosowana w statystyce publicznej.

Zob. <http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3502,pojecie.html>

⁶ Właściwa opieka pielęgnacyjna oraz edukacyjna – w przypadku żłobków i klubów dziecięcych, realizowana jest przez prowadzenie zajęć zabawowych z elementami edukacji.

II. Uwagi metodyczne

Analizę przeprowadzono na podstawie:

- a) **zapisów zawartych w dokumentach: krajowym** (Ustawa z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, Dz.U. 2011 nr 45 poz. 235, z późn. zm.) oraz **regionalnych** dotyczących wdrażania RPO WO 2014-2020;
- b) **danych pozyskanych z 71 urzędów gmin województwa opolskiego**, w okresie styczeń - luty bieżącego roku, za lata 2016–2017 (stany na koniec grudnia danego roku). Aby właściwie zinterpretować przedmiotowe dane należy mieć na uwadze następujące uwarunkowania metodologiczne:
 - rekrutacja do żłobków prowadzona jest w trybie ciągłym (co oznacza całoroczne przyjmowanie nowych dzieci w miarę pojawiania się wolnych miejsc w żłobku);
 - informacje przekazane przez jedną z gmin zawierały dane niepełne (1 niepubliczny żłobek z terenu gminy odmówił ich przekazania) lub braki danych (w części prognostycznej);
 - gminy przekazując informacje dotyczące prognoz w zakresie liczby dzieci oraz zapotrzebowania na miejsca opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 stosowały subiektywne podejście;
 - w części gmin wskazywano na niezaspokojone zapotrzebowanie na nowe miejsca opieki przy istniejących wolnych miejscach w poszczególnych instytucjach opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3 na terenie tych gmin. Wynikać to może z preferowania przez rodziców konkretnej placówki i ich niechęci do umieszczenia dziecka w innej;
 - dane ewidencyjne dotyczące stanu ludności często nie obrazują rzeczywistej liczby ludności zamieszkującej gminę. W gminach, na terenie których występuje ujemne saldo migracji zagranicznych, w przypadku niedopełnienia przez obywatela formalności związanych z wymeldowaniem się, dane te będą zawyżone, co może fałszować wskaźniki bazujące na nich;
 - zgodnie z przyjętymi założeniami analitycznymi, w niniejszym opracowaniu dziennego opiekuna zaliczono do instytucjonalnych form sprawowania opieki nad dziećmi w wieku do lat 3,
 - w analizie, o ile nie wskazano inaczej, liczba dzieci objętych opieką w instytucjach sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 obejmuje dzieci zgodnie z Ustawą z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. 2011 Nr 45 poz. 235 z późn. zm.) tj. do ukończenia 3 roku życia oraz w wieku 3 lata i powyżej.

Dane ujęte w materiale, w zależności od potrzeby, prezentowane są w stopniu szczegółowości do poziomu: NTS2 (województwa) i NTS5 (gminy).

III. Opieka nad dziećmi do lat 3 w województwie opolskim – na podstawie danych przekazanych przez gminy

Zawarte w poniższym rozdziale zapisy opracowane zostały zgodnie z uwagami metodycznymi wskazanymi w II rozdziale niniejszej analizy.

Liczba dzieci w wieku do lat 3

Zgodnie z danymi ewidencyjnymi napływającymi z urzędów gmin w województwie opolskim w 2017 roku było 27 073 dzieci w wieku do 3 lat. W porównaniu do roku poprzedniego liczba dzieci zwiększyła się o 564 tj. o 2,1 % (por. tabela poniżej). Większość gmin (46) odnotowała wzrost lub utrzymanie liczby dzieci na tym samym poziomie. Największy przyrost w wartościach bezwzględnych wystąpił w m. Opolu (+241 dzieci) oraz w gminie Ozimek (+150 dzieci).

Tabela 1. Liczba dzieci w wieku do lat 3 w województwie opolskim w latach 2016-2017 (dane rzeczywiste podane przez gminy na podstawie rejestrów ewidencji ludności, stan na 31.12) - ujęcie gminne

Lp.	Liczba dzieci w gminie w wieku do lat 3 (roczniki 0-2 lata) w latach 2016-2017			
	Nazwa gminy	2016	2017	zmiana 2016-2017
1	Kędzierzyn-Koźle	1 450	1 405	-45
2	Brzeg	1 101	1 058	-43
3	Lewin Brzeski	1 421	1 384	-37
4	Gogolin	398	373	-25
5	Kolonowskie	182	157	-25
6	Łubniany	271	252	-19
7	Korfantów	240	224	-16
8	Zębowice	104	90	-14
9	Jemielnica	233	220	-13
10	Praszka	418	408	-10
11	Tarnów Opolski	238	228	-10
12	Branice	152	144	-8
13	Dobrodzień	254	246	-8
14	Izbicko	175	167	-8
15	Lubsza	218	212	-6
16	Kietrz	246	241	-5
17	Kluczbork	876	871	-5
18	Prudnik	628	623	-5
19	Byczyna	276	272	-4
20	Dąbrowa	281	277	-4
21	Biała	297	295	-2
22	Komprachcice	239	237	-2
23	Krapkowice	587	585	-2
24	Baborów	168	167	-1
25	Pakosławice	88	87	-1
26	Gorzów Śląski	220	220	0
27	Lasowice Wielkie	159	159	0
28	Lubrza	124	124	0
29	Niemodlin	349	349	0
30	Radłów	142	142	0
31	Prószków	254	255	1
32	Łambinowice	186	189	3
33	Pokój	153	156	3
34	Reńska Wieś	230	234	4
35	Zawadzkie	289	293	4
36	Pawłowiczki	211	216	5
37	Walce	144	149	5
38	Dobrzeń Wielki	278	285	7

39	Turawa	257	264	7
40	Chrzastowice	164	172	8
41	Domaszowice	112	120	8
42	Grodków	524	532	8
43	Wilków	117	125	8
44	Kamiennik	75	84	9
45	Bierawa	209	219	10
46	Głubczyce	549	559	10
47	Otmuchów	330	340	10
48	Polska Cerekiew	78	88	10
49	Rudniki	218	228	10
50	Skarbimierz	254	264	10
51	Świerczów	81	92	11
52	Paczków	282	294	12
53	Skoroszyce	160	172	12
54	Olszanka	147	160	13
55	Leśnica	224	238	14
56	Murów	100	114	14
57	Ujazd	200	214	14
58	Zdzieszowice	367	381	14
59	Strzeleczy	216	231	15
60	Cisek	145	162	17
61	Głucholazy	167	184	17
62	Tułowice	134	151	17
63	Popielów	221	240	19
64	Namysłów	779	802	23
65	Olesno	457	480	23
66	Głogówek	333	359	26
67	Strzelce Opolskie	815	842	27
68	Wołczyn	368	395	27
69	Nysa	1 313	1 349	36
70	Ozimek	509	659	150
71	Opole	3 324	3 565	241
SUMY		26 509	27 073	564

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z gmin.

Instytucje realizujące opiekę nad dziećmi do lat 3 oraz dzieci korzystające z tej opieki

W 2017 roku według danych pozyskanych z gmin w regionie funkcjonowało: 70 żłobków, 7 oddziałów żłobkowych funkcjonujących przy przedszkolach, 11 klubów dziecięcych oraz 41 dziennych opiekunów. Największa liczba instytucji znajdowała się w Opolu (42), Kluczborku (9), Kędzierzynie-Koźlu (8), Nysie (7), Brzegu (6) i Prudniku (5). Według stanu na 31.XII.2017 roku w 37 gminach wskazano instytucje świadczące opiekę nad małymi dziećmi. W stosunku do 2016 roku liczba instytucji opieki zwiększyła się o 22,9% (z 105 do 129 instytucji). Wzrost odnotowano jednak głównie w tych samorządach, w których w poprzednim roku

funkcjonowały takie instytucje. Tylko w jednej gminie, która w 2016 roku nie miała żadnego podmiotu świadczącego opiekę nad dziećmi do lat 3 (Reńskiej Wsi) utworzono pierwszą „instytucję” (dziennego opiekuna).

Tabela 2. Liczba instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 funkcjonujących w gminach województwa opolskiego w latach 2016-2017 (stan na 31.12)

Lp.	Nazwa gminy	Liczba instytucji w latach 2016-2017									
		2016					2017				
		żłobki	oddziały żłobkowe	kluby dziecięce	dzienny opiekun	suma	żłobki	oddziały żłobkowe	kluby dziecięce	dzienny opiekun	suma
1	Biała	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
2	Bierawa	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0
3	Branice	2	0	0	0	2	2	0	0	0	2
4	Brzeg	2	0	0	0	2	3	0	0	3	6
5	Byczyna	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
6	Chrzastowice	1	0	0	1	2	1	0	0	0	1
7	Dąbrowa	0	0	0	3	3	0	0	0	4	4
8	Dobrodzień	1	0	1	0	2	1	0	1	0	2
9	Dobrzeń Wielki	1	0	0	8	9	1	0	0	2	3
10	Głogówek	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
11	Głubczyce	1	0	1	0	2	1	0	1	0	2
12	Głuchołazy	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
13	Gogolin	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
14	Grodków	1	0	1	0	2	1	0	1	0	2
15	Kędzierzyn-Koźle	6	0	2	0	8	6	0	2	0	8
16	Kietrz	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
17	Kluczbork	2	1	0	7	10	3	1	0	5	9
18	Kolonowskie	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
19	Komprachcice	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
20	Krapkowice	3	0	1	0	4	3	0	1	0	4
21	Lewin Brzeski	1	0	1	0	2	1	0	1	0	2
22	Łubniany	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
23	Namysłów	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
24	Nysa	5	0	2	0	7	5	0	2	0	7
25	Olesno	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
26	Opole	18	0	0	0	18	21	0	0	21	42
27	Otmuchów	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1
28	Ozimek	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
29	Paczków	0	1	1	0	2	1	0	1	0	2
30	Popielów	0	0	1	0	1	0	0	1	1	2
31	Praszka	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
32	Prószków	1	0	0	2	3	1	0	0	2	3
33	Prudnik	1	4	0	0	5	1	4	0	0	5

34	Reńska Wieś	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
35	Rudniki	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0
36	Skarbimierz	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
37	Strzelce Opolskie	1	0	0	0	1	2	0	0	2	4
38	Zawadzkie	0	1	0	0	1	1	1	0	0	2
39	Zdzieszowice	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
SUMY		62	8	11	24	105	70	7	11	41	129

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z gmin.

W 2017 roku, w województwie opolskim, 3421 dzieci objętych było różnymi formami opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (por. poniższa tabela). Najwięcej dzieci przebywało w żłobkach – 3021 (88,3%). W przypadku pozostałych form opieki - 6,3% wszystkich dzieci objętych opieką uczęszcza do oddziałów żłobkowych, 3,8% przebywa w klubach dziecięcych, 1,5% znajduje się pod opieką dziennych opiekunów. Powyższa dysproporcja w liczebności dzieci przebywających w poszczególnych formach opieki wynika w szczególności z tego, że żłobki dysponują większą liczbą miejsc niż pozostałe formy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

Tabela 3. Liczba dzieci objętych opieką nad dziećmi w wieku do lat 3 w województwie opolskim w 2017 roku z podziałem na poszczególne formy opieki (stan na 31.12) – ujęcie gminne

Lp.	Nazwa gminy	Liczba dzieci objętych opieką według formy opieki				łączna liczba dzieci objętych opieką
		żłobki	oddziały żłobkowe	kluby dziecięce	dzienny opiekun	
1	Biała	10	0	0	0	10
2	Branice	36	0	0	0	36
3	Brzeg	165	0	0	3	168
4	Byczyna	15	0	0	0	15
5	Chrzastowice	13	0	0	0	13
6	Dąbrowa	0	0	0	9	9
7	Dobrodzień	12	0	0	0	12
8	Dobrzeń Wielki	61	0	0	2	63
9	Głogówek	33	0	0	0	33
10	Głubczyce	48	0	15	0	63
11	Głuchołazy	77	0	0	0	77
12	Gogolin	30	0	0	0	30
13	Grodków	40	0	15	0	55
14	Kędzierzyn-Koźle	355	0	13	0	368
15	Kietrz	10	0	0	0	10
16	Kluczbork	50	71	0	7	128
17	Kolonowskie	15	0	0	0	15
18	Komprachcice	32	0	0	0	32
19	Krapkowice	86	0	25	0	111
20	Lewin Brzeski	8	0	10	0	18
21	Łubniany	15	0	0	0	15

22	Namysłów	100	0	0	0	100
23	Nysa	220	0	32	0	252
24	Olesno	50	0	0	0	50
25	Opole	1205	0	0	21	1226
26	Otmuchów	0	40	0	0	40
27	Ozimek	83	0	0	0	83
28	Paczków	24	0	5	0	29
29	Popielów	0	0	15	1	16
30	Praszka	15	0	0	0	15
31	Prószków	14	0	0	7	21
32	Prudnik	29	86	0	0	115
33	Reńska Wieś	0	0	0	1	1
34	Skarbimierz	15	0	0	0	15
35	Strzelce Opolskie	95	0	0	2	97
36	Zawadzkie	0	20	0	0	20
37	Zdzieszowice	60	0	0	0	60
SUMY		3021	217	130	53	3421

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z gmin.

W latach 2016-2017 liczba dzieci przebywających w żłobkach wzrosła w 20 gminach województwa opolskiego (łącznie o 268 dzieci, w tym 24 dzieci w gminie Paczków, która jako jedna z dwóch gmin utworzyła po raz pierwszy żłobek⁷), w tym najbardziej w m. Opolu (+72 dzieci) oraz gminach Kluczbork (+33 dzieci) i Dobrzeń Wielki (+29 dzieci), spadła natomiast jedynie w gminie Olesno (-3 dzieci).

W 2017 roku opieką w oddziałach żłobkowych objęto 217 dzieci – o 14 mniej niż w roku poprzednim. Powyższa zmiana wynika przede wszystkim z odejścia od tej formy opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie Paczków.

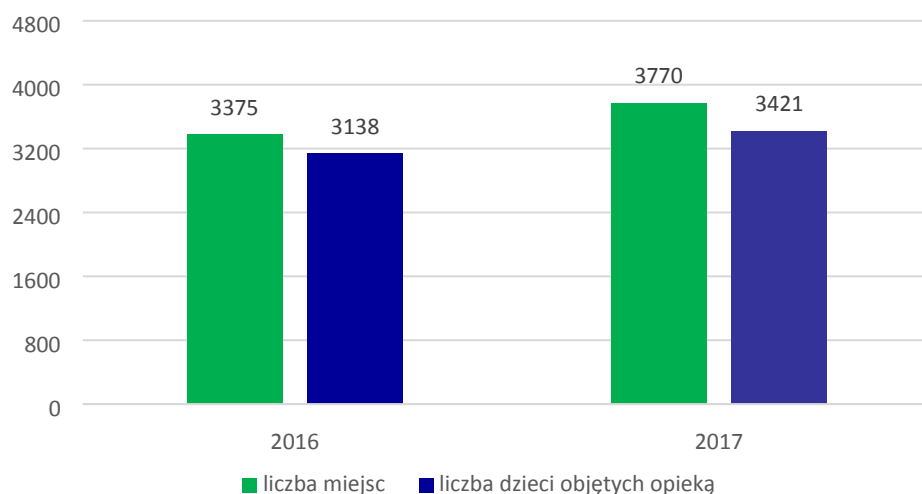
W przypadku klubów dziecięcych funkcjonujących w województwie opolskim liczba dzieci w nich przebywających wzrosła na przełomie lat 2016-2017 o 15 dzieci (z 115 do 130 dzieci). Natomiast jeśli chodzi o liczbę dzieci, nad którymi opiekę sprawowali dzienni opiekunowie, ich poziom w okresie 2016-2017 zwiększył się o 14 dzieci (z 39 do 53 dzieci).

Szczegółowe ujęcie zmian w latach 2016-2017 w zakresie liczby dzieci objętych opieką w regionie w podziale na poszczególne formy opieki przedstawiono w załączniku do niniejszej analizy.

W zakresie zmiany liczby miejsc we wszystkich formach opieki (żłobki, oddziały żłobkowe, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie) w latach 2016-2017, największy wzrost liczby miejsc dla dzieci odnotowało m. Opole (+231). Z kolei największa zmiana „in minus” miała miejsce w gminie Dobrzeń Wielki – liczba dostępnych miejsc zmalała o 9 (miejsc u dziennego opiekuna). Szczegóły dotyczące liczby miejsc w poszczególnych formach opieki i zmian w liczbie miejsc w latach 2016-2017 w załączniku.

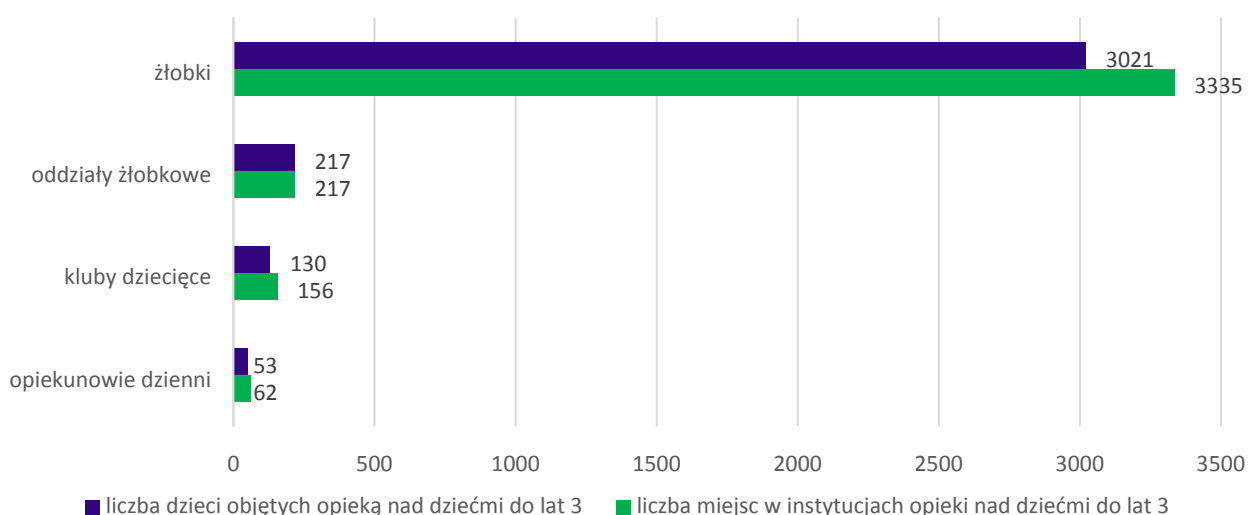
⁷ Drugą gminą, która po raz pierwszy utworzyła żłobek była gmina Zawadzkie. Żłobek powstał z końcem 2017 roku, w związku z powyższym na dzień sprawozdawczy tj. 31.12.2017 roku nie ogłoszono naboru do żłobka. Liczba miejsc opieki przewidziana dla dzieci wyniosła 40.

Wykres 1. Liczba oferowanych miejsc w instytucjach sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 i liczba dzieci objętych opieką w instytucjach sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 w województwie opolskim w latach 2016-2017 (osoby, miejsca)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z gmin.

Wykres 2. Liczba oferowanych miejsc w poszczególnych instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3 oraz liczba dzieci objętych opieką w województwie opolskim w 2017 roku (miejsca, osoby)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z gmin.

Według najaktualniejszych danych pozyskanych z gmin w latach 2016-2017⁸ liczba dostępnych miejsc w instytucjach opieki była wyższa od liczby dzieci objętych tą opieką odpowiednio o 7% i 9%. W 2017 roku różnica pomiędzy liczbą miejsc, a liczbą dzieci objętych opieką w instytucjach opieki dla dzieci do lat 3 wyniosła łącznie 349 miejsc, z czego największą różnicę odnotowano w przypadku żłobków (314 miejsc). Sytuacja taka wynika między innymi z faktu, że opieka w żłobku ma rytm całoroczny.

Pomimo faktu, że występuje ogólna nadwyżka liczby miejsc w stosunku do liczby dzieci objętych opieką, poszczególne gminy wskazują niezaspokojone zapotrzebowanie na miejsca opieki (tj. deficyt miejsc). Dla właściwego zinterpretowania powyższych danych należy wziąć pod uwagę informacje przekazane przez gminy w zakresie niezaspokojonego zapotrzebowania na miejsca w instytucjach opieki dla dzieci do lat 3 (informacje z list rezerwowych dotyczące liczby dzieci oczekujących na miejsce opieki i informacje

⁸ W 2016 roku na terenie woj. opolskiego instytucje świadczące opiekę nad dziećmi do lat 3 funkcjonowały w 38 gminach województwa opolskiego (105 instytucji). W 2017 roku liczba instytucji zwiększyła się do 129, ale funkcjonowały one w 37 JST.

pochodzące z innych źródeł dotyczące brakujących miejsc). Powyższa sytuacja może mieć związek z preferencją rodziców/opiekunów co do popularności wybranych placówek opieki. W związku z powyższym, w 2017 roku deficyt miejsc (niezaspokojone zapotrzebowanie) w poszczególnych instytucjach wyniósł łącznie 1425 miejsc (szczegółowy wykaz w załączniku).

W 2017 roku, w 12 gminach województwa opolskiego, odsetek dzieci objętych instytucjonalnymi formami opieki dla dzieci w wieku do lat 3 kształtował się na poziomie przekraczającym średnią wojewódzką tj. 12,64%. Były to gminy: Głuchołazy (41,85%), m. Opole (34,39%), Kędzierzyn-Koźle (26,19%), Branice (25,00%), Dobrzeń Wielki (22,11%), Krapkowice (18,97%), Nysa (18,68%), Prudnik (18,46%), Brzeg (15,88%), Zdzeszowice (15,75%), Kluczbork (14,70%) oraz Komprachcice (13,50%).

Tabela 4. Odsetek oraz promil dzieci objętych opieką w instytucjach sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 w województwie opolskim w 2017 roku – ujęcie gminne

Lp.	Nazwa gminy	Liczba dzieci do lat 3 wg stanu na 31.12. (roczniki 0-2 lata)	Liczba dzieci objętych opieką w instytucjach opieki wg stanu na 31.12. (roczniki 0-2 lata, 3 lata i powyżej)	Liczba dzieci objętych opieką w instytucjach opieki dla dzieci wieku do lat 3 na 1000 dzieci w wieku do lat 3	Odsetek dzieci objętych opieką w instytucjach opieki
		kol. A	kol. B	kol. B/kol. A*1000	kol. B/kol. A*100%
1	Głuchołazy	184	77	418	41,85%
2	Opole	3565	1226	344	34,39%
3	Kędzierzyn-Koźle	1405	368	262	26,19%
4	Branice	144	36	250	25,00%
5	Dobrzeń Wielki	285	63	221	22,11%
6	Krapkowice	585	111	190	18,97%
7	Nysa	1349	252	187	18,68%
8	Prudnik	623	115	185	18,46%
9	Brzeg	1058	168	159	15,88%
10	Zdzeszowice	381	60	157	15,75%
11	Kluczbork	871	128	147	14,70%
12	Komprachcice	237	32	135	13,50%
13	Ożimek	659	83	126	12,59%
14	Namysłów	802	100	125	12,47%
15	Otmuchów	340	40	118	11,76%
16	Strzelce Opolskie	842	97	115	11,52%
17	Głubczyce	559	63	113	11,27%
18	Olesno	480	50	104	10,42%
19	Grodków	532	55	103	10,34%
20	Paczków	294	29	99	9,86%
21	Kolonowskie	157	15	96	9,55%
22	Głogówek	359	33	92	9,19%
23	Prószków	255	21	82	8,24%
24	Gogolin	373	30	80	8,04%
25	Chrzastowice	172	13	76	7,56%
26	Zawadzkie	293	20	68	6,83%

27	Popielów	240	16	67	6,67%
28	Łubniany	252	15	60	5,95%
29	Skarbimierz	264	15	57	5,68%
30	Byczyna	272	15	55	5,51%
31	Dobrodzień	246	12	49	4,88%
32	Kietrz	241	10	41	4,15%
33	Praszka	408	15	37	3,68%
34	Biała	295	10	34	3,39%
35	Dąbrowa	277	9	32	3,25%
36	Lewin Brzeski	1384	18	13	1,30%
37	Reńska Wieś	234	1	4	0,43%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z gmin.

Na podstawie analizy danych dotyczących liczby miejsc w poszczególnych instytucjach opieki i liczby dzieci w nich przebywających możliwe było określenie liczby wolnych miejsc w gminach w poszczególnych typach placówek/instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3.

W 2017 roku gminy województwa opolskiego dysponowały łącznie 349 wolnymi miejscami w instytucjach opieki sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3. Największą liczbą wolnych miejsc (powyżej 20) dysponowały gminy Opole (208 miejsc) i Zawadzkie (40 miejsc). Na podstawie danych dotyczących niezaspokojonego zapotrzebowania na miejsca oraz danych dotyczących liczby wolnych miejsc możliwe było określenie rzeczywistego zapotrzebowania na nowe miejsca opieki⁹ w poszczególnych gminach województwa opolskiego. Poniżej zawarto dane dotyczące zapotrzebowania na nowe miejsca w instytucjach opieki do lat 3 (dane za 2017 rok) - zapotrzebowanie zgłoszone na nowe miejsca i wyliczone, z uwzględnieniem tych informacji, zapotrzebowanie rzeczywiste.

Tabela 5. Zapotrzebowanie zgłoszone i rzeczywiste na nowe miejsca w instytucjach opieki dla dzieci do lat 3 w województwie opolskim w 2017 roku – ujęcie gminne¹⁰

Lp.	Nazwa gminy	Liczba miejsc w instytucjach	Liczba dzieci przebywających w instytucjach	Wolne miejsca w instytucjach*	Zapotrzebowanie zgłoszone na nowe miejsca**	Zapotrzebowanie rzeczywiste na nowe miejsca***
1	Opole	1434	1226	208	717	509
2	Zawadzkie	60	20	40	40	0
3	Głubczyce	78	63	15	22	7
4	Kędzierzyn-Koźle	382	368	14	109	95
5	Kluczbork	140	128	12	4	-8
6	Branice	47	36	11	2	-9
7	Nysa	261	252	9	3	-6
8	Brzeg	175	168	7	85	78
9	Głogówek	40	33	7	0	-7
10	Dąbrowa	15	9	6	15	9
11	Krapkowice	116	111	5	50	45
12	Skarbimierz	20	15	5	0	-5
13	Dobrzeń Wielki	67	63	4	0	-4

⁹ Dane dotyczące rzeczywistego zapotrzebowania wynikały głównie z liczby miejsc w żłobkach.

¹⁰ Zestawienie obejmuje dzieci zgodnie z *Ustawą z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3* (Dz.U. 2011 Nr 45 poz. 235 z późn. zm.) tj. do ukończenia 3 lat i powyżej 3 roku życia.

14	Prószków	25	21	4	0	-4
15	Chrzastowice	16	13	3	0	-3
16	Kietrz	12	10	2	40	38
17	Ozimek	85	83	2	21	19
18	Biała	10	10	0	5	5
19	Bierawa	0	0	0	10	10
20	Byczyna	15	15	0	8	8
21	Dobrodzień	12	12	0	3	3
22	Głucholazy	77	77	0	18	18
23	Gogolin	30	30	0	10	10
24	Grodków	55	55	0	68	68
25	Kolonowskie	15	15	0	10	10
26	Komprachcice	32	32	0	18	18
27	Łubniany	15	15	0	9	9
28	Namysłów	100	100	0	21	21
29	Niemodlin	0	0	0	25	25
30	Olesno	50	50	0	18	18
31	Otmuchów	40	40	0	0	0
32	Paczków	29	29	0	5	5
33	Popielów	16	16	0	0	0
34	Praszka	15	15	0	4	4
35	Prudnik	115	115	0	35	35
36	Reńska Wieś	1	1	0	0	0
37	Strzelce Opolskie	97	97	0	39	39
38	Zdzieszowice	60	60	0	0	0
39	Lewin Brzeski	13	18	-5	11	16
SUMY		3770	3421	349	1425	1076

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z gmin.

- * różnica pomiędzy liczbą miejsc w instytucjach, a liczbą dzieci przebywających w instytucjach.
- ** informacja uzyskana z gmin na podstawie danych własnych (listy rezerwowe, inne źródła danych).
- *** zapotrzebowanie zgłoszone gminom przez instytucje opieki do lat 3 (listy rezerwowe, inne źródła danych) funkcjonujące na ich terenie pomniejszone o wolne miejsca we wszystkich instytucjach na terenie tej gminy.

W przypadku danych za 2017 rok, 30 gmin województwa opolskiego wykazało zapotrzebowanie na nowe miejsca w instytucjach opieki (łącznie 1425 miejsc). Pośród gmin, które odnotowały niedobór miejsc opieki, znalazły się gminy Niemodlin i Bierawa, które na koniec roku sprawozdawczego nie posiadały instytucjonalnych form sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3. Wśród dostępnych form sprawowania opieki dominowało zapotrzebowanie na miejsca w żłobkach (ok. 92%, tj. 1308 miejsc), zdecydowanie mniejszym zainteresowaniem cieszyły się miejsca w oddziałach żłobkowych działających przy przedszkolach (ok. 4%, tj. 59 miejsc), następnie dzienni opiekunowie (ok. 3%, tj. 36 miejsc) oraz miejsca w klubach dziecięcych (ok. 2% tj. 22 miejsca). Duże zapotrzebowanie na nowe miejsca opieki (50 miejsc i więcej) było szczególnie zauważalne w przypadku gmin Opole, Kędzierzyn-Koźle, Brzeg, Grodków, Krapkowice, co może wynikać z faktu zlokalizowania w tych gminach ośrodków przemysłowych, zakładów pracy i wiążących się z tym preferencji w zakresie wyboru tych ośrodków opieki, które są zlokalizowane najbliżej miejsca pracy rodziców (np. miasto Opole).

W skali całego województwa ogólna liczba oferowanych miejsc w instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3 różni się w stosunku do liczby dzieci objętych opieką (wykres 4, 5) - występuje przewaga ilości miejsc opieki w stosunku do liczby dzieci nią objętych (nadwyżka 237 miejsc w 2016 roku oraz 349 miejsc w 2017 roku). Pomimo tej sytuacji poszczególne gminy wyraźnie zgłaszały zapotrzebowanie na nowe miejsca opieki.

Tabela 5 zawierająca dane dotyczące zapotrzebowania zgłoszonego przez gminy na nowe miejsca w instytucjach opieki dla dzieci do lat 3 wskazuje na rozbieżność w zakresie zapotrzebowania na miejsca opieki zgłoszone przez gminy w stosunku do rzeczywistego zapotrzebowania na wolne nowe miejsca opieki w tych gminach. Rzeczywiste zapotrzebowanie jest to zapotrzebowanie na nowe miejsca zgłoszone (m. in. na podstawie list rezerwowych) przez instytucje opieki do lat 3 funkcjonujące na terenie gminy pomniejszone o wolne miejsca we wszystkich instytucjach na terenie całej gminy. Zapotrzebowanie to w 2017 roku wyniosło 1076 miejsc. W ujęciu całego województwa różnica pomiędzy zapotrzebowaniem zgłoszonym przez gminy, a rzeczywistym zapotrzebowaniem wynosi 349 miejsc.

Prognoza liczby dzieci oraz prognoza zapotrzebowania na miejsca opieki w instytucjach opieki dla dzieci do lat 3 w 2020 roku

Przekazane przez 70 gmin dane dotyczące prognozy do 2020 roku są jedynie szacunkami wynikającymi w większości z subiektywnych ocen jednostek samorządu terytorialnego. W latach 2017-2020, pomimo tendencji spadkowej dla województwa, 37 gmin z regionu przewiduje wzrost liczby dzieci w wieku do lat 3.

W przypadku 42 gmin wskazano zapotrzebowanie na nowe miejsca opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w 2020 roku. Łącznie w województwie opolskim w roku 2020 zaprognozowano zapotrzebowanie na 3878 miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Poniższe zestawienie wskazuje na potrzebę utworzenia 1542 nowych miejsc, w stosunku do funkcjonujących w roku 2017 (2336 miejsc)¹¹. Największe zapotrzebowanie na nowe miejsca opieki w 2020 r. wskazały gminy Brzeg oraz Kędzierzyn-Koźle (po ponad 100 miejsc). Spośród 70 gmin w województwie, w 9 z nich nie odnotowano potrzeby tworzenia dodatkowych miejsc opieki w stosunku do już istniejących, natomiast 4 gminy wykazały mniejsze zapotrzebowanie na miejsca opieki w stosunku do roku 2017 (spadek łącznie o 16 miejsc).

Tabela 6. Prognoza w zakresie zapotrzebowania na miejsca opieki dla dzieci do lat 3 wraz z prognozą liczby dzieci w 2020 roku w województwie opolskim – ujęcie gminne¹²

Lp.	Nazwa gminy	Liczba dzieci do lat 3 w 2017 roku	Liczba dzieci do lat 3 w 2020 roku	Liczba miejsc w instytucjach w 2017 roku	Nowe miejsca opieki w 2020 roku	Zapotrzebowanie na miejsca opieki w 2020 roku
1	Brzeg	1058	962	175	305	480
2	Kędzierzyn-Koźle	1405	1270	382	103	485
3	Strzeleczy	231	239	0	80	80
4	Strzelce Opolskie	842	840	97	73	170
5	Ujazd	214	210	0	72	72
6	Namysłów	802	920	100	70	170
7	Grodków	532	510	55	63	118
8	Tarnów Opolski	228	250	0	60	60
9	Baborów	167	175	0	50	50
10	Kluczbork	871	1011	140	45	185
11	Kietrz	241	270	12	40	52
12	Otmuchów	340	387	40	40	80

¹¹ Dane prognostycznych dla 2020 roku pozyskano z 70 gmin – brak danych dla m. Opola. Liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w 2017 roku wskazana w akapicie nie uwzględnia m. Opola.

¹² Prognoza przekazana przez gminy dotyczyła następujących form opieki nad dziećmi do lat 3: żłobków, oddziałów żłobkowych działających przy przedszkolach, klubów dziecięcych, a także dziennych opiekunów.

13	Prudnik	623	640	115	35	150
14	Dąbrowa	277	296	15	30	45
15	Lubrza	124	65	0	30	30
16	Łambinowice	189	180	0	30	30
17	Turawa	264	279	0	30	30
18	Zębowice	90	90	0	30	30
19	Lubsza	212	238	0	27	27
20	Cisek	162	162	0	25	25
21	Jemielnica	220	210	0	25	25
22	Niemodlin	349	358	0	25	25
23	Olesno	480	549	50	25	75
24	Ozimek	659	480	85	25	110
25	Korfantów	224	150	0	20	20
26	Krapkowice	585	630	116	20	136
27	Świerczów	92	81	0	20	20
28	Wołczyn	395	430	0	20	20
29	Nysa	1349	1380	261	19	280
30	Głubczyce	559	585	78	15	93
31	Radłów	142	170	0	15	15
32	Popielów	240	260	16	14	30
33	Bierawa	219	215	0	12	12
34	Gogolin	373	335	30	12	42
35	Biała	295	300	10	10	20
36	Kolonowskie	157	120	15	10	25
37	Paczków	294	358	29	10	39
38	Dobrzeń Wielki	285	291	67	8	75
39	Głuchołazy	184	215	77	8	85
40	Branice	144	60	47	3	50
41	Rudniki	228	270	0	2	2
42	Walce	149	150	0	2	2
43	Byczyna	272	270	15	0	15
44	Chrzastowice	172	182	16	0	16
45	Dobrodzień	246	270	12	0	12
46	Domaszowice	120	105	0	0	0
47	Głogówek	359	360	40	0	40
48	Gorzów Śląski	220	204	0	0	0
49	Izbicko	167	168	0	0	0
50	Kamiennik	84	80	0	0	0
51	Komprachcice	237	240	32	0	32
52	Lasowice Wielkie	159	100	0	0	0
53	Leśnica	238	240	0	0	0
54	Łubniany	252	240	15	0	15

55	Murów	114	120	0	0	0
56	Olszanka	160	155	0	0	0
57	Pakosławice	87	80	0	0	0
58	Pawłowiczki	216	210	0	0	0
59	Pokój	156	144	0	0	0
60	Polska Cerekiew	88	120	0	0	0
61	Prószków	255	255	25	0	25
62	Skoroszyce	172	165	0	0	0
63	Tułowice	151	150	0	0	0
64	Wilków	125	126	0	0	0
65	Zawadzkie	293	279	60	0	60
66	Zdzieszowice	381	390	60	0	60
67	Reńska Wieś	234	250	1	-1	0
68	Skarbimierz	264	195	20	-2	18
69	Lewin Brzeski	1384	1380	13	-3	10
70	Praszka	408	420	15	-10	5
SUMA poz. 1-70		23508	23489	2336	1542	3878
71	Opole	3565	b. d. ¹³	1434	b. d.	b. d.

b.d. – brak danych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z gmin.

W przypadku 19 gmin tj.: Lubrza, Zębowice, Świerczów, Baborów, Korfantów, Cisek, Ujazd, Walce, Łambinowice, Radłów, Strzeleczy, Jemielnica, Tarnów Opolski, Bierawa, Lubsza, Turawa, Rudniki, Niemodlin oraz Wołczyn, na 2020 rok zaprognozowano zapotrzebowanie na nowe miejsca opieki (na łączną ilość dodatkowych miejsc – 575 miejsc), mimo że w 2017 roku nie odnotowano w tych gminach instytucjonalnych form sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3.

W 15 gminach zdiagnozowano zapotrzebowanie na nowe miejsca opieki nad dziećmi do lat 3, przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby tych dzieci w latach 2017-2020. Świadczyć to może m.in. o przewidywaniu przez ww. gminy wyższego poziomu uczestnictwa dzieci do lat 3 w analizowanych formach opieki.

V. Podsumowanie

- Zgodnie z danymi ewidencyjnymi napływającymi z urzędów gmin w województwie opolskim w 2017 roku było 27 073 dzieci w wieku do 3 lat. W porównaniu do roku poprzedniego liczba dzieci zwiększyła się o 564 tj. o 2,1 %. Większość gmin (46) odnotowała wzrost lub utrzymanie liczby dzieci na tym samym poziomie. Największy przyrost w wartościach bezwzględnych wystąpił w m. Opolu (+241 dzieci) oraz w gminie Ozimek (+150 dzieci). Jednak w stosunku do 2014 roku (w którym rozpoczęto wdrażanie RPO WO 2014-2020) liczba tych dzieci zmalała o 0,5% (124 dzieci).
- Według stanu na 31.XII.2017 roku w 37 gminach (52% gmin regionu) wskazano instytucje świadczące opiekę nad małymi dziećmi. W stosunku do 2016 roku liczba instytucji opieki zwiększyła się o 21,9% (z 105 do 129 instytucji). Wzrost odnotowano jednak głównie w tych samorządach, w których

¹³ Zgodnie z prognozą demograficzną GUS (2014), wg stanu na 31.12.2020 roku, dzieci z roczników 0-2 lata będzie w m. Opolu 2597.

w poprzednim roku funkcjonowały takie instytucje. Tylko w jednej gminie, która w 2016 roku nie miała żadnego podmiotu opieki (Reńskiej Wsi) utworzono pierwszą „instytucję” (dziennego opiekuna).

- c) W 2017 roku według danych pozyskanych z gmin w regionie funkcjonowało: 70 żłobków, 7 oddziałów żłobkowych przy przedszkolach, 11 klubów dziecięcych oraz 41 dziennych opiekunów. Największa liczba instytucji sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 znajdowała się w Opolu (42), Kluczborku (9), Kędzierzynie-Koźlu (8), Nysie (7), Brzegu (6) i Prudniku (5).
- d) Liczba dzieci objętych opieką nad dziećmi do lat 3 w 2017 roku w województwie opolskim (według danych pozyskanych z gmin) wyniosła 3421 dzieci (w 2014 roku 2543 dzieci, wzrost o 35% w latach 2014-2017). Najwięcej dzieci przebywało w żłobkach – 3021 (88,3%). W przypadku pozostałych form opieki 6,3% wszystkich dzieci objętych opieką korzysta z opieki w oddziałach żłobkowych, 3,8% przebywa w klubach dziecięcych, 1,5% znajduje się pod opieką dziennych opiekunów.
- e) Na koniec 2017 roku, w 12 gminach województwa opolskiego, odsetek dzieci objętych instytucjonalnymi formami opieki dla dzieci w wieku do lat 3 ukształtował się na poziomie przekraczającym średnią wojewódzką (12,64%). Były to gminy: Głuchołazy (41,85%), m. Opole (34,39%), Kędzierzyn-Koźle (26,19%), Branice (25,00%), Dobrzeń Wielki (22,11%), Krapkowice (18,97%), Nysa (18,68%), Prudnik (18,46%), Brzeg (15,88%), Zdzeszowice (15,75%), Kluczbork (14,70%) oraz Komprachcice (13,50%).
- f) Wg stanu na 31.12.2017 roku instytucje sprawujące opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 dysponowały łącznie 349 wolnymi miejscami. W stosunku do 2014 roku odnotowano przyrost liczby wolnych miejsc o 202 miejsca.
- g) W przypadku danych za 2017 rok, 30 gmin województwa opolskiego wykazało zapotrzebowanie na nowe miejsca w instytucjach opieki (łącznie 1425 miejsc). Pośród gmin, które odnotowały niedobór miejsc opieki, znalazły się gminy Niemodlin i Bierawa, które na koniec roku sprawozdawczego nie posiadały instytucjonalnych form opieki nad dziećmi do lat 3. Wśród dostępnych form sprawowania opieki dominowało zapotrzebowanie na miejsca w żłobkach (ok. 92%, tj. 1308 miejsc), zdecydowanie mniejszym zainteresowaniem cieszyły się miejsca w oddziałach żłobkowych działających przy przedszkolach (ok. 4%, tj. 59 miejsc), następnie dzienni opiekunowie (ok. 3%, tj. 36 miejsc) oraz miejsca w klubach dziecięcych (ok. 2% tj. 22 miejsca).
- h) W 15 gminach w 2020 roku prognozowane jest zapotrzebowanie na nowe miejsca opieki nad dziećmi do lat 3, przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby tych dzieci w latach 2017-2020. Świadczyć to może m.in. o przewidywaniu przez ww. gminy wyższego poziomu uczestnictwa dzieci do lat 3 w analizowanych formach opieki.
- i) Spośród 70 gmin¹⁴, 42 gminy w 2020 roku wskazały zapotrzebowanie na nowe miejsca opieki nad dziećmi do lat 3. Łącznie w województwie opolskim, w roku 2020, zaprognozowano zapotrzebowanie na 3878 miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, w tym 1542 nowe miejsca, w stosunku do funkcjonujących w roku 2017 (2336 miejsc¹⁵).

Największe zapotrzebowanie na nowe miejsca opieki w 2020 roku zgłosiły gminy Brzeg oraz Kędzierzyn-Koźle (po ponad 100 miejsc). Jednocześnie w 9 gminach nie odnotowano potrzeby tworzenia dodatkowych miejsc opieki w stosunku do już istniejących, natomiast 4 gminy wykazały mniejsze zapotrzebowanie na miejsca opieki w stosunku do roku 2017 (spadek łącznie o 16 miejsc).

- j) W przypadku 19 gmin tj.: Lubrza, Zębówice, Świerczów, Baborów, Korfantów, Cisek, Ujazd, Walce, Łambinowice, Radłów, Strzeleczy, Jemielnica, Tarnów Opolski, Bierawa, Lubsza, Turawa, Rudniki, Niemodlin oraz Wołczyn, na 2020 rok zaprognozowano zapotrzebowanie na nowe miejsca opieki (na łączną ilość dodatkowych miejsc – 575), mimo że w 2017 roku nie odnotowano w tych gminach instytucjonalnych form sprawowania opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

¹⁴ Dane prognostycznych dla 2020 roku pozyskano z 70 gmin – brak danych dla m. Opola.

¹⁵ Bez miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 funkcjonujących w m. Opolu.

VI. Załączniki

Poniżej zawarto szczegółowe wybrane zestawienia danych zebrane ze strony gmin województwa opolskiego pod kątem niniejszej analizy.

Tabela 1. Liczba dzieci w żłobkach w podziale na gminy województwa opolskiego, w których taka forma opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 funkcjonowała w latach 2016-2017

Lp.	Nazwa gminy	Liczba dzieci w żłobkach				Zmiana 2016-2017		
		2016 r.		2017 r.		0-2 lata	3 lata i powyżej	razem (0-2 lata, 3 lata i powyżej)
		0-2 lata	3 lata i powyżej	0-2 lata	3 lata i powyżej			
1	Biała	6	4	5	5	-1	1	0
2	Branice	18	17	9	27	-9	10	1
3	Brzeg	140	10	157	8	17	-2	15
4	Byczyna	15	0	15	0	0	0	0
5	Chrzastowice	9	0	13	0	4	0	4
6	Dobrodzień	12	0	12	0	0	0	0
7	Dobrzeń Wielki	29	3	59	2	30	-1	29
8	Głogówek	20	0	33	0	13	0	13
9	Głubczyce	32	0	48	0	16	0	16
10	Głuchołazy	23	47	34	43	11	-4	7
11	Gogolin	16	14	14	16	-2	2	0
12	Grodzów	39	0	37	3	-2	3	1
13	Kędzierzyn-Koźle	349	4	352	3	3	-1	2
14	Kietrz	6	0	9	1	3	1	4
15	Kluczbork	17	0	50	0	33	0	33
16	Kolonowskie	14	1	15	0	1	-1	0
17	Komprachcice	32	0	31	1	-1	1	0
18	Krapkowice	85	0	86	0	1	0	1
19	Lewin Brzeski	8	0	8	0	0	0	0
20	Łubniany	15	0	15	0	0	0	0
21	Namysłów	100	0	100	0	0	0	0
22	Nysa	199	12	204	16	5	4	9
23	Olesno	35	18	40	10	5	-8	-3
24	Opole	1036	97	1134	71	98	-26	72
25	Ozimek	65	0	34	49	-31	49	18
26	Paczków	0	0	24	0	24	0	24
27	Praszka	15	0	15	0	0	0	0
28	Prószków	6	0	14	0	8	0	8
29	Prudnik	29	0	29	0	0	0	0
30	Skarbimierz	12	0	15	0	3	0	3

31	Strzelce Opolskie	77	13	94	1	17	-12	5
32	Zdzieszowice	54	0	60	0	6	0	6
SUMY		2513	240	2765	256	252	16	268

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z gmin.

Tabela 2. Liczba dzieci w oddziałach żłobkowych w podziale na gminy województwa opolskiego, w których taka forma opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 funkcjonowała w latach 2016-2017

Lp.	Nazwa gminy	Liczba dzieci w oddziałach żłobkowych działających przy przedszkolach				Zmiana 2016-2017		
		2016 r.		2017 r.		0-2 lata	3 lata i powyżej	razem (0-2 lata, 3 lata i powyżej)
		0-2 lata	3 lata i powyżej	0-2 lata	3 lata i powyżej			
1	Kluczbork	70	0	71	0	1	0	1
2	Otmuchów	40	0	40	0	0	0	0
3	Paczków	16	0	0	0	-16	0	-16
4	Prudnik	85	0	86	0	1	0	1
5	Zawadzkie	20	0	20	0	0	0	0
SUMY		231	0	217	0	-14	0	-14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z gmin.

Tabela 3. Liczba dzieci w klubach dziecięcych w podziale na gminy województwa opolskiego, w których taka forma opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 funkcjonowała w latach 2016-2017

Lp.	Nazwa gminy	Liczba dzieci w klubach dziecięcych				Zmiana 2016-2017		
		2016 r.		2017 r.		0-2 lata	3 lata i powyżej	razem (0-2 lata, 3 lata i powyżej)
		0-2 lata	3 lata i powyżej	0-2 lata	3 lata i powyżej			
1	Głubczyce	22	6	15	0	-7	-6	-13
2	Grodków	13	2	14	1	1	-1	0
3	Kędzierzyn-Koźle	15	0	12	1	-3	1	-2
4	Krapkowice	12	0	25	0	13	0	13
5	Lewin Brzeski	5	0	10	0	5	0	5
6	Nysa	22	2	30	2	8	0	8
7	Paczków	5	0	5	0	0	0	0
8	Popielów	10	1	15	0	5	-1	4
SUMY		104	11	126	4	22	-7	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z gmin.

Tabela 4. Liczba dzieci przebywających pod opieką opiekuna dziennego w podziale na gminy województwa opolskiego, w których taka forma opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 funkcjonowała w latach 2016-2017

Lp.	Nazwa gminy	Liczba dzieci przebywających pod opieką dziennego opiekuna				Zmiana 2016-2017		
		2016 r.		2017 r.		0-2 lata	3 lata i powyżej	razem (0-2 lata, 3 lata i powyżej)
		0-2 lata	3 lata i powyżej	0-2 lata	3 lata i powyżej			
1	Bierawa	0	2	0	0	0	-2	-2
2	Brzeg	0	0	3	0	3	0	3
3	Chrzastowice	1	1	0	0	-1	-1	-2
4	Dąbrowa	10	0	9	0	-1	0	-1
5	Dobrzeń Wielki	11	0	2	0	-9	0	-9
6	Kluczbork	6	0	7	0	1	0	1
7	Opole	0	0	21	0	21	0	21
8	Popielów	0	0	1	0	1	0	1
9	Prószków	7	0	7	0	0	0	0
10	Reńska Wieś	0	0	1	0	1	0	1
11	Rudniki	0	1	0	0	0	-1	-1
12	Strzelce Opolskie	0	0	2	0	2	0	2
SUMY		35	4	53	0	18	-4	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z gmin.

Tabela 5. Liczba miejsc w instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 funkcjonujących w województwie opolskim w latach 2016-2017

Lp.	Nazwa gminy	2016					2017					Zmiana 2016 - 2017				
		żłobek	oddział żłobkowy działający przy przedszkolu	klub dziecięcy	dzienny opiekun	suma	żłobek	oddział żłobkowy działający przy przedszkolu	klub dziecięcy	dzienny opiekun	suma	żłobek	oddział żłobkowy działający przy przedszkolu	klub dziecięcy	dzienny opiekun	suma
1	Opole	1203	0	0	0	1203	1413	0	0	21	1434	210	0	0	21	231
2	Zawadzkie	0	20	0	0	20	40	20	0	0	60	40	0	0	0	40
3	Kluczbork	29	71	0	7	107	62	71	0	7	140	33	0	0	0	33
4	Brzeg	150	0	0	0	150	172	0	0	3	175	22	0	0	3	25
5	Głogówek	20	0	0	0	20	40	0	0	0	40	20	0	0	0	20
6	Głubczyce	32	0	28	0	60	48	0	30	0	78	16	0	2	0	18
7	Nysa	217	0	28	0	245	226	0	35	0	261	9	0	7	0	16
8	Paczków	0	16	5	0	21	24	0	5	0	29	24	-16	0	0	8
9	Głuchołazy	70	0	0	0	70	77	0	0	0	77	7	0	0	0	7
10	Strzelce Opolskie	90	0	0	0	90	95	0	0	2	97	5	0	0	2	7
11	Popielów	0	0	15	0	15	0	0	15	1	16	0	0	0	1	1
12	Prudnik	29	85	0	0	114	29	86	0	0	115	0	1	0	0	1
13	Reńska Wieś	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1
14	Biała	10	0	0	0	10	10	0	0	0	10	0	0	0	0	0
15	Branice	47	0	0	0	47	47	0	0	0	47	0	0	0	0	0
16	Byczyna	15	0	0	0	15	15	0	0	0	15	0	0	0	0	0
17	Dąbrowa	0	0	0	15	15	0	0	0	15	15	0	0	0	0	0
18	Dobrodzień	12	0	0	0	12	12	0	0	0	12	0	0	0	0	0
19	Gogolin	30	0	0	0	30	30	0	0	0	30	0	0	0	0	0
20	Grodków	40	0	15	0	55	40	0	15	0	55	0	0	0	0	0
21	Kędzierzyn-Koźle	361	0	21	0	382	361	0	21	0	382	0	0	0	0	0
22	Kietrz	12	0	0	0	12	12	0	0	0	12	0	0	0	0	0
23	Kolonowskie	15	0	0	0	15	15	0	0	0	15	0	0	0	0	0
24	Komprachcice	32	0	0	0	32	32	0	0	0	32	0	0	0	0	0

Lp.	Nazwa gminy	2016					2017					Zmiana 2016 - 2017				
		żłobek	oddział żłobkowy działający przy przedszkolu	klub dziecięcy	dzienny opiekun	suma	żłobek	oddział żłobkowy działający przy przedszkolu	klub dziecięcy	dzienny opiekun	suma	żłobek	oddział żłobkowy działający przy przedszkolu	klub dziecięcy	dzienny opiekun	suma
25	Krapkowice	86	0	30	0	116	86	0	30	0	116	0	0	0	0	0
26	Lewin Brzeski	8	0	5	0	13	8	0	5	0	13	0	0	0	0	0
27	Łubniany	15	0	0	0	15	15	0	0	0	15	0	0	0	0	0
28	Namysłów	100	0	0	0	100	100	0	0	0	100	0	0	0	0	0
29	Olesno	50	0	0	0	50	50	0	0	0	50	0	0	0	0	0
30	Otmuchów	0	40	0	0	40	0	40	0	0	40	0	0	0	0	0
31	Ozimek	85	0	0	0	85	85	0	0	0	85	0	0	0	0	0
32	Praszka	15	0	0	0	15	15	0	0	0	15	0	0	0	0	0
33	Prószków	15	0	0	10	25	15	0	0	10	25	0	0	0	0	0
34	Skarbimierz	20	0	0	0	20	20	0	0	0	20	0	0	0	0	0
35	Zdzieszowice	60	0	0	0	60	60	0	0	0	60	0	0	0	0	0
36	Chrzastowice	16	0	0	1	17	16	0	0	0	16	0	0	0	-1	-1
37	Rudniki	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	-1
38	Bierawa	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	-2	-2
39	Dobrzeń Wielki	65	0	0	11	76	65	0	0	2	67	0	0	0	-9	-9
SUMY		2949	232	147	47	3375	3335	217	156	62	3770	386	-15	9	15	395

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z gmin.

Tabela 6. Niezaspokojone zapotrzebowanie na miejsca, wolne miejsca i rzeczywiste zapotrzebowanie na nowe miejsca w poszczególnych instytucjach opieki dla dzieci w wieku do lat 3, w tym u dziennego opiekuna w województwie opolskim w 2017 r. - ujęcie gminne

Lp.	Nazwa gminy	Wolne miejsca* wg form sprawowania opieki					Zapotrzebowanie zgłoszone na nowe miejsca**					Zapotrzebowanie rzeczywiste na nowe miejsca***				
		żłobek	oddział żłobkowy działający przy przedszkolu	klub dziecięcy	dzienny opiekun	suma	żłobek	oddział żłobkowy działający przy przedszkolu	klub dziecięcy	dzienny opiekun	suma	żłobek	oddział żłobkowy działający przy przedszkolu	klub dziecięcy	dzienny opiekun	suma
1	Biała	0	0	0	0	0	5	0	0	0	5	5	0	0	0	5
2	Bierawa	0	0	0	0	0	0	0	10	0	10	0	0	10	0	10
3	Branice	11	0	0	0	11	2	0	0	0	2	-9	0	0	0	-9
4	Brzeg	7	0	0	0	7	85	0	0	0	85	78	0	0	0	78
5	Byczyna	0	0	0	0	0	8	0	0	0	8	8	0	0	0	8
6	Chrzastowice	3	0	0	0	3	0	0	0	0	0	-3	0	0	0	-3
7	Dąbrowa	0	0	0	6	6	0	0	0	15	15	0	0	0	9	9
8	Dobrodzień	0	0	0	0	0	3	0	0	0	3	3	0	0	0	3
9	Dobrzeń Wielki	4	0	0	0	4	0	0	0	0	0	-4	0	0	0	-4
10	Głogówek	7	0	0	0	7	0	0	0	0	0	-7	0	0	0	-7
11	Głubczyce	0	0	15	0	15	22	0	0	0	22	22	0	-15	0	7
12	Głuchołazy	0	0	0	0	0	18	0	0	0	18	18	0	0	0	18
13	Gogolin	0	0	0	0	0	10	0	0	0	10	10	0	0	0	10
14	Grodków	0	0	0	0	0	64	0	4	0	68	64	0	4	0	68
15	Kędzierzyn-Koźle	6	0	8	0	14	109	0	0	0	109	103	0	-8	0	95
16	Kietrz	2	0	0	0	2	40	0	0	0	40	38	0	0	0	38
17	Kluczbork	12	0	0	0	12	0	4	0	0	4	-12	4	0	0	-8
18	Kolonowskie	0	0	0	0	0	10	0	0	0	10	10	0	0	0	10
19	Komprachcice	0	0	0	0	0	18	0	0	0	18	18	0	0	0	18
20	Krapkowice	0	0	5	0	5	50	0	0	0	50	50	0	-5	0	45
21	Lewin Brzeski	0	0	-5	0	-5	5	0	6	0	11	5	0	11	0	16
22	Łubniany	0	0	0	0	0	9	0	0	0	9	9	0	0	0	9
23	Namysłów	0	0	0	0	0	21	0	0	0	21	21	0	0	0	21

Lp.	Nazwa gminy	Wolne miejsca* wg form sprawowania opieki					Zapotrzebowanie zgłoszone na nowe miejsca**					Zapotrzebowanie rzeczywiste na nowe miejsca***				
		żłobek	oddział żłobkowy działający przy przedszkolu	klub dziecięcy	dzienny opiekun	suma	żłobek	oddział żłobkowy działający przy przedszkolu	klub dziecięcy	dzienny opiekun	suma	żłobek	oddział żłobkowy działający przy przedszkolu	klub dziecięcy	dzienny opiekun	suma
24	Niemodlin	0	0	0	0	0	25	0	0	0	25	25	0	0	0	25
25	Nysa	6	0	3	0	9	3	0	0	0	3	-3	0	-3	0	-6
26	Olesno	0	0	0	0	0	18	0	0	0	18	18	0	0	0	18
27	Opole	208	0	0	0	208	696	0	0	21	717	488	0	0	21	509
28	Ozimek	2	0	0	0	2	21	0	0	0	21	19	0	0	0	19
29	Paczków	0	0	0	0	0	3	0	2	0	5	3	0	2	0	5
30	Praszka	0	0	0	0	0	4	0	0	0	4	4	0	0	0	4
31	Prószków	1	0	0	3	4	0	0	0	0	0	-1	0	0	-3	-4
32	Prudnik	0	0	0	0	0	20	15	0	0	35	20	15	0	0	35
33	Skarbimierz	5	0	0	0	5	0	0	0	0	0	-5	0	0	0	-5
34	Strzelce Opolskie	0	0	0	0	0	39	0	0	0	39	39	0	0	0	39
35	Zawadzkie	40	0	0	0	40	0	40	0	0	40	-40	40	0	0	0
SUMY		314	0	26	9	349	1308	59	22	36	1425	994	59	-4	27	1076

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z gmin.

* różnica pomiędzy liczbą miejsc w instytucjach a liczbą dzieci przebywających w instytucjach.

** informacja uzyskana z gmin na podstawie danych własnych (listy rezerwowe, inne źródła danych).

*** zapotrzebowanie zgłoszone gminom przez instytucje opieki do lat 3 (listy rezerwowe, inne źródła danych) funkcjonujące na ich terenie pomniejszone o wolne miejsca we wszystkich instytucjach na terenie tej gminy.